

Titel: Kapitel XI.

Citation: "Kapitel XI.", i *1901/1902: Bemærkninger til lovforslag*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-r10-shoot-chptrd1e6499/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: 1901/1902: Bemærkninger til lovforslag

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

§§ 106 og 107.

Disse Paragrafer indeholde et naturligt Supplement til Reglerne i §§ 26, 27 og 94. Medens Reglen i § 107, hvor der ikke netop undtagelsesvis gøres Brug af den Retten i Paragrafens Slutning indrømmede Myndighed, kun vil virke til Simplifikation af Forhandlingerne og Lettelse af Paadømmelsen, vil Reglen i § 106 endvidere tjene Parternes Interesse ved at skaffe dem hurtig eksigibel Dom for deres likvide Krav tvods Kumulationen. Med § 107 jævntes § 245.

Der har i Kommissionen været stillet Forslag om, at der — i Lighed med, hvad der har Hjemmel i fremmede Processlove, se saaledes tysk Civilprocesslov § 278, østerrigsk Civilprocesslov § 391 og, for Englands Vedkommende, Rules of the Supreme Court, Order XIV Rule 4 og Order XXVII Rule 9 — skulde gives Adgang til, naar Sagsagte for en Del har erkendt Rigtigheden af et indladt Krav, efter Sagsøgerens Paastand straks at give ham Dem for det saaledes anerkendte Beløb; men Kommissionens Flertal har fundet Betænkkelighed ved Optagelsen af en saadan Regel.

§ 109.

At tilsiige Parterne og de andre vedkommende til at here Dom eller Kendelse blive afsagt er saa meget rimeligere, som Udlosteis Anke- og Kørefrister, der skulde regnes fra Afgørelsen, ere meget korte i Sammenligning med de nugældende almindelige Ankefrister.

§ 110.

Paragrafen giver Adgang til paa en let og simpel Maade at faa rettet de i den omhandlede mindre Fejl, medens man efter nugældende Ret i saadanne Tilfælde maasætte hele det tunge Appellapparat i Bevægelse.

Kapitel XI.

Processomkostninger og Rettergangsbeder.

Dette Kapitel svarer til det tidligere Forslags 1ste Afsnit, Kapitel X og XII, hverfra det — bortset fra nogle enkelte redaktionelle Ændringer — kun adskiller paa følgende Punkter:

Den fra det tidligere Forslag optagne Regel om, at den tabende Part er pligtig at erstatte Modparten de ham ved Retssagen paaførte Udgifter, er i § 113, 1ste

Stykke, undergivet en vis Begrænsning, nemlig for saa vidt Retten i særlige Omstændigheder finder skellig Grund til at gøre Afvigelse fra denne Regel (jfr. herom nærmere neden for).

I samme Paragraf er det tidligere Forslags Regel om, at den, der hæver Sagen, ubetinget skal anses som tabende, væsentlig modificeret uden Hensyn til Forskelligartetheden af de Grunde, der kunne lede en Part til at hæve en Sag.

Reglen i det tidligere Forslags § 133, 2det Stykke, er udeladt, fordi dens Hensigtsmæssighed er omstridt.

I § 124 er tilføjet et Forbehold for det Tilfælde, at danske i fremmed Stat ere fritagne for Sikkerhedsstillelse, — et Forbehold, der bl. a. er af væsentlig Betydning for traktatmæssige Vedtagelser.

Det er derhos tilføjet, at Undladelse af at stille den forlangte Sækkerbed medfører Afvisning.

I § 125 er Bødeminimumet nedsat fra 40 til 20 Kr. og i § 126 for undladt Møde til Forligsmægling endog til 4 eller 2 Kr.

Det tidligere Forslags §§ 150—152 om Pligtovertrædelser fra Sagerens Side ere udeladte her, fordi Bestemmelser desangående ere optagne i Udlosteis til Lov om Domsmagtens Ordning.

I § 129 er der givet de overordnede Retter Myndighed til af egen Drift at opheve idømte Rettergangsbeder.

I § 130 er der for Tydeligheds Skyld udtrykkelig udtalt, at Bestemmelserne om Processomkostninger og Rettergangsbeder ligesom hidtil ikke finde Anvendelse ved Tristigheder, der afgøres af Foged- og Skifteretter.

Med Hensyn til de enkelte Paragrafer skal følgende bemærkes:

§ 113.

Paragrafen foreskriver — i Modsætning til den hidtil fulgte Praxis — at den tabende som Regel skal erstatte Modparten de denne ved Sagen paaførte Udgifter, samt at denne Erstatning vel skal fastsættes til en rund Sum efter Kettens Skøn (jfr. herved Principet i § 104, 2det Stykke), men at de virkelig havede Udgifter, for saa vidt de have været hensigtsmæssige for Sagens forsvarlige Udførelse, skulle erstattes fuldt ud.

Naar der fra den første Del af denne Regel gøres Undtagelse for det Tilfælde, at Parterne maatte have truffet anden Overenskomst, tænkes der paa Tilfælde som det, at Parterne ere blevne enige om i

fælles interesse og paa fælles Bekostning at søge et tvivlsomt Retssspørgsmaal vedrørende deres Mellemværende afgjort ved Domstolene, eller ligende.

Naar der endvidere er givet Retten Begrundelse til at gøre Afvigelse fra Hovedreglen, naar den „særlige Omstændigheder finder skellig Grund“ til saadant, ligger det i de brugte udtryk, at der ikke derved tænkes paa selve det almindelige Tilfælde, at Sagen overhovedet frembyder Tvivl. Der tænkes derimod paa saadanne Tilfælde, hvor f. Eks. Tvivlen hidrører fra Utværligheder i en mellem Parterne oprettet Kontrakt, for hvilke de begge bære Ansvar, eller hvor den vindende Part trods Sagens Tvivlsomhed fra først af uden Grund er optraadt saa afvisende over for Modparten, at han derved har fremtvunget en Proces, hvis Resultat efter al Rimelighed lige saa vel kunde have været opnået uden Proces, eller efter Omstændighederne, hvor Sagen afgøres ved en i Strid med en tilvejebragt Sandsynlighed aflagt Bernægtelse.

Medens som oven for nævnt det tidligere Forslag ikke havde optaget en saa almindelig formuleret Undtagelse som den her omtalte, havde det paa den anden Side heller ikke gennemført Hovedreglen om den tabendes Pligt til at erstatte Modparten hans Omkostninger med fuld Konsekvens. Det havde nemlig dels i § 130, 2det Stykke, med Hensyn til det Tilfælde, at Sagen afgøres ved Bernægtelse over for en tilvejebragt Sandsynlighed, dels i § 133, 1ste Stykke, in fine, med Hensyn til det Tilfælde, at Sagen faar et andet Udfald i Appellen end i første Instans, givet Retten friere Hænder. Efter at imidlertid nærværende Udkast har optaget den almindelig holdte Undtagelsesbestemmelse, har der ingen Grund været til at bibeholde de nævnte specielle Undtagelser.

Det skal dog her bemærkes, at et Mindretal inden for Kommissionen har ment, at man ikke burde medtage den heromhandlede almindelige Undtagelsesbestemmelse, dels fordi den er en efter Mindretallets Sikke ubegrundet Undtagelse fra den opstillede Hovedregel om den tabendes Pligt til at betale Processens Omkostninger, dels fordi den er ganske ubestemt og befygtes at kunne give Anledning til den samme Slaphed, som kendes i den nævnte Præcedens. —

Naar Paragrafens 2det Stykke har ombyttet det tidligere Forslags Udtryk „foendne“ med Ordet „bensigtsmæssige“, ligger der neppe heri nogen virkelig Af-

vigelse fra det tidligere Forslags Tanke. Hvad der er „foendent“, beror jo nemlig altid paa den Maadestok, der anlægges, og da det (jfr. Para^{ra}fens 3die Stykke og Motiverne til det tidligere Udkast, Side 65) ikke kan antages, at der ved Ordet „foendne“ kun sigtedes til det i strengeste Forstand nødvendige, og da i hvert Fald Reglen, saaledes fortaet, ikke kan anses rigtig, har man foretrukket Udtrykket „bensigtsmæssige“. Synspunktet bør være, hvad en fornuftig Mand i den paagældende Situation vilde have anvendt. Heri ligger endvidere, at Bedømmelsen af Bensigtsmæssigheden ikke udelukkende bør slås efter Resultatet, men der bør ogsaa gives Erstatning for Udgifter, som enhver fornuftig Mand under de paagældende Forhold vilde have afholdt, selv om tilfældige Omstændigheder berøve dem deres tilsigtede Virkning.

Til Procesomkostninger, der kunne fordrives erstattede, maa kunne regnes Partens personlige Udgifter ved Rejsten til og Opholdet ved Rettens Sæde, positive Udgifter ved indkøbt til maatte lade sit Arbejde udføre ved andre saavel som efter Omstændighederne Godtgørelse for selve den Parten ved Processen paadførte Tids-spilde m. m.

§ 116.

Den heri indeholdte Regel er egentlig selvfølgelig, idet den af særlige processuelle Grunde forandrer den almindelige Grundregel om, at Farts Ed aflægges efter og ikke før Dommen, ikke gør selve det endelige Resultat mindre sikkert og klart, end det ellers vilde være. Reglen udtales kun udtrykkelig, fordi den indeholder en Forandring i den paa dette Punkt hidtil fulgte Præcedens.

§ 117.

Henset til de mangeartede Muligheder, der rummes inden for den her dragne Kreds, vilde det let kunne føre til urigtige Resultater, om man her bandt Retten til altid at ophæve Omkostningerne. Naar f. Eks. Sagsøgte procederer til Frifindelse pure, men det ved en — måske beklagelig — Vidneførelse lykkes Sagsøgeren at bevise, at Sagsøgte i alt Fald skylder ham en ikke ringe Del af, hvad han forlanger, og der gives Dom i Overensstemmelse hermed, vilde det ligefrem kunne komme i Strid med Hovedreglen, om Retten ikke kunde paalægge Sagsøgte at erstatte Sagsøgeren en Del af Processens Omkostninger, og det selv om Sagsøgte her berørges i

god Tro, og der saaledes ikke er Anvendelse for Reglen i § 120.
Reglen i 2det Stykke er nødvendig, for at selve Hovedprincippet i § 113, 1ste Stykke skal kunne opnaa en virkelig Gennemførelse i Praxis ogsaa i saadanne Tilfælde, hvor Sagsmaalet angaar forskellige Poster, hvoraf nogle maaske af indviklet Beskaffenhed. I saadanne Sager at nægte den viderende den ved Hovedreglen indrømmede Fordel, fordi Retten i en eller anden for Processens hele Omfang ligegyldig Bagatel afviser fra hans Paastand, vilde være Formalisme.

§ 118

Det i Paragrafen indsaatte Ord „eridentligvis“ har kun Henvisn til de i § 113, 1ste Stykke, optagne Undtagelser, men indeholder ikke selvstændig Hjemmel for en vidergaaende Afviselse fra Hovedreglen.

§ 119

I den her gjorte Henvisning ligger, at, naar en Part helt eller saa godt som helt i § 117, 2det Stykke, taber en Sag ved overordnet Ret, som han helt eller delvis har vundet i Underinstansen, til han have at betale samtlige Omkostninger i begge Instanser, medmindre Retten „i særlige Omstændigheder finder skellig Grund til at gøre Afviselse herfra.

Tanken er helt igennem den, at den tabende skal betale de ved hans Retssøgnelse forvoldte Omkostninger, medmindre det derved fremkomne Resultat paa Grund af specielle Omstændigheder vilde føre til et for den naturlige Billighedstale særlig stødende Resultat.

§ 120.

Den heri indeholdte Regel er selvfølgelig og til Dels ogsaa anerkendt i den gældende Praxis.

Sammenholdt med § 113 bliver den samlede Regel denne: Den tabende skal — hvor ikke specielle Omstændigheder gøre saadant særlig ubilligt — erstatte Modparten de Udgifter, som han ved at fremkalde Process har forvoldt denne, dog vel at mærke kun saadanne Udgifter, som maatte anses for hensigtsmæssige for Sagens forsvarende Førelse, ligesom Modparten paa sin Side, for saa vidt han ved sin tilregnelige Fejl eller Forsømmelse maatte staa som den nærmere Ansag til, at der er paaført den tabende Part overflødige Udgifter, maa erstatte disse.

Forslagte Lovforslag m. m.

§ 121

Medens den Part, hvem hans egen Sager ved pligtstridig Opførelse har paadraget særlige Omkostninger, om fornødent maa bringe dette Mellemværende frem under særlig Sag, er det kun rimeligt, at den Part, hvem Modpartens Sager ved pligtstridigt Forhold paadrager særlige Omkostninger, Processen vedrørende, kan faa sit Erstatningskrav i den Anledning paakendt under Hovedsagen. Modparten maa finde sig heri, ligesom han paa saa mange andre Punkter maa tage Følgen af sin Sagsførers processuelle Misgreb.

I øvrigt er Tanken den, at Ansvar for pågstridigt Forhold under Processen maa falde paa selve Parten, hvor ikke netop Omstændighederne bestemt vise hen til Sagsføreren som den skyldige. Hvis imidlertid dette sidste er Tilfældet, maa Modparten ogsaa søge for at nedlægge sin Paastand mod Sagsføreren, da han ellers udsætter sig for, at den ikke bliver taget til Følge.

§ 123

I Forbindelse med Reglen i denne Paragraf kan Opmærksomheden henledes paa, at man ikke har fundet det nødvendigt at bevare den nuværende Rets Regel, hvorefter en underordnet Dommer altid skal stævnes, naar Sagen indbringes for højere Ret, selv om man ikke vil gøre Ansvar gældende mod ham, idet dette i Virkeligheden kun er en besværende og intetsigende Formalitet. At derimod Dommeren, naar der, som her forudsat, gøres personligt Ansvar gældende mod ham, maa have Lejlighed til at forsvare sig, forstaar sig af sig selv.

Følge de i § 121 brugte almindelige Udtryk, vil den deri indeholdte Regel om særskilt Paakendelse ogsaa kunne anvendes i de i §§ 122 og 123 omhandlede Tilfælde.

174

§ 124.

Den heri indholdte Regel om Udlandings Sikkerhedsstillelse er ny i dansk Ret, men almindelig i fremmed Lovgivning og i sig selv rimelig. Ved Danmarks Tiltrædelse af Haager-Konventionen bliver den i øvrigt uanvendelig over for Stater, der have tiltrædt denne.

§§ 125—29.

Medens den gældende Ret indeholder en Mængde specielle Bestemmelser om processuelle Straffe, har man i Udskættets indskærket sig til nogle faa almindelig holdte Regler, der i sig rumme Hovedtrækkene af den nuværende Ordning, dog at der i § 128, ogsaa for saa vidt angaar una^odig Trætte, er givet Retten Myndighed til ikke blot at lægge Ansvar paa Parter, hvor Skylden maa antages at ligge hos denne, men til ogsaa at idømme hans Retsgangsfuldnaegtig de her omhandlede Straffe, naar den virkelige Skyld nærmest maa antages at ligge hos denne.

Kapitel XII.

Fri Proces.

Dette Kapitel adskiller sig kun paa følgende Punkter fra det tidligere Forslags 1ste Afsnit, Kapitel XI.

I § 131 er der taget udtrykkeligt Forbehold med Hensyn til den Ret til fri Proces, der er hjemlet ved særlige Lovbestemmelser.

I samme Paragraf har man ladet det hidtil opstillede Krav paa Aftest fra Forligskommissionen om, at vedkommende ikke har vist sig uvillig til Sagens mindelige Afgørelse, bortfalde, da denne Betingelse i Virkeligheden er ganske uden reel Betydning.

Endvidere er der i Slutningen af samme Paragraf opstillet som en særlig yderligere Betingelse for Udlandings Adgang til at opnaa fri Proces her i Landet, at vedkommende fremmede Staa ikke stiller Danske tingere end Indhænding i heromhandlede Henseende.

I § 133 er der givet vedkommende Justitarius Anvisning paa, for saa vidt Underretssager angaar, at paalægge vedkommende Underretsdømmer at besikkes Sagfører til Sagens Udførelse i Stedet for selv at foretage saadan Beskikkelse.

Endelig er § 137, Udsk. Stykke, og § 138 ny i Forhold til det tidligere Forslag.

Med Hensyn til de enkelte Paragrafer bemærkes følgende:

§ 131.

Angående de særlige Lovbestemmelser, med Hensyn til hvilke der i 1ste Stykke tages Forbehold, kan henvises til Jürgensens Lovleksikon. Ved Bestemmelsen af Omfanget og Virkningen af den paa saadan særlig Hjemmel stødte Adgang til fri Proces maa imidlertid Udskættets Regler lægges til Grund.

§ 132.

Den indrømmede Begunstigelse gaar for saa vidt noget videre end den hidtil tilstaaede, som Fritagelse for Udgifter til Brevporto, Avisbekendtgørelser og til Dels Udskrifter ikke hidtil har været indbefattet i den sædvanlige Bevilling til fri Proces, medens den dog efter Omstændighederne ekstraordinært kunde tilstaaes af Justitsministeriet. At endvidere Repetudgifter, Diæter og anden Betaling til Vidner og Syns- og Skønsmænd ere medtagne, er en ligefrem Følge af de ny Regler, som Udskættet indeholder om Godtgørelse og Betaling til disse Personer. — Fritagelse for Brug af stemplet Papir omtales ikke, fordi Stempelkonens § 71 foreslaas ophævet, jfr. Udsk. t. Lov om Retsafgifter § 88.

§ 133.

Naar det her ligesom i det tidligere Forslag er overladt Justitarius i vedkommende Landsret eller i Højesteret i Stedet for som hidtil Administrationen at meddele Bevilling til fri Proces til uformuende, er dette sket ud fra de samme Betragtninger, som ere fremtillede i Motiverne til det tidligere Udskættets Meddelelse af saadan Bevilling er, om den end hidtil i Formen er fremtrædt som en Naadessag dog i Virkeligheden et Retfærdighedskrav, og denne dens Karakter faar netop sit naturligste Udtryk ved, at Afgørelsen henlægges til Domstolene. Dertil kommer, at der under den ny Ordning vanskeligt kan paavises nogen anden Myndighed, til hvilken Afgørelsen naturlig kan henlægges, særlig maa i saa Henseende erindres, at Amtsmændene, der hidtil have meddelt Bevillinger til fri Proces i fæste Instans, under det ny System i det væsentlige ere traadte ud af deres tidligere Forbindelse med Retsplejen. At Rettens Stilling til Sagens endelige Afgørelse skulde blive præjudiceret ved det foreløbige Skon over Sagen, i Henhold til hvilket fri Proces